

STANDARDY I DOBRE PRAKTYKI W MEDIACH UCZNIOWSKICH

Dowiedz się, jak efektywnie prowadzić szkolne media

Wydział Filologii
Polskiej i Klasycznej
UAM w Poznaniu

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

Wydział Nauk Politycznych
i Dziennikarstwa

Młodzież i nauczyciele o dobrych praktykach w mediach uczniowskich

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Listopad 2023

Zespół redakcyjny

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu:

Jakub Jakubowski

Agnieszka Kula

Krzysztof Skibski

Maciej Skrzypek

Oliwia Szeląg

Aleksandra Wesołowska

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli:

Małgorzata Dynowska

Uczennice i uczniowie oraz nauczycielki i nauczyciele:

Maja Ciupek, Aleksandra Dropek, Maja Dzikowska, Lena Franczak, Magdalena Gawrońska-Garstka, Kinga Gąska, Katarzyna Górska, Anna Janicka, Lena Jarecka, Stanisław Kaczmarek, Magdalena Kalska, Marcin Klonowski, Joanna Kobielska, Agnieszka Kuc, Nikola Kuboś, Wiktoria Kulupa, Maciej Leciński, Małgorzata Lis, Matylda Marciniak, Alicja Perlicka, Milena Skoczek, Martyna Sokołowska, Zuzanna Strzyżyńska, Julia Szeszycka, Izabela Trzeciak, Anna Wiśniewska-Polus, Natalia Wojciechowska, Róża Zgubińska.

oraz zespoły z:

I Liceum Ogólnokształcącego im. K. Wielkiego w Wałczu, I Liceum Ogólnokształcącego im. ks. P. Skargi w Szamotułach, I Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Skłodowskiej-Curie w Ostrzeszowie, I Liceum Ogólnokształcącego im. Powstańców Wielkopolskich w Wągrowcu, I LO im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, IV Liceum Ogólnokształcącego im. Komisji Edukacji Narodowej w Poznaniu, Liceum Ogólnokształcącego im. gen. J. Wybickiego w Śremie, Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika w Nowym Tomyślu, Liceum Ogólnokształcącego św. Marii Magdaleny w Poznaniu, Państwowego Liceum Sztuk Plastycznych im. Piotra Potworowskiego w Poznaniu, Publicznego Liceum Zakonu Pijarów im. św. Józefa Kalasancjusza w Poznaniu, Publicznej Biblioteki Pedagogicznej w Poznaniu (Filia w Obornikach), Publicznej Szkoły Podstawowej im. Onufrego Kopczyńskiego w Czarniejewie, Samorządowej Szkoły Podstawowej im. Polskich Noblistów w Nowym Folwarku, Szkoły Podstawowej nr 1 im. Jana Pawła II w Tarnowie Podgórny, Szkoły Podstawowej nr 1 im. Tytusa i Jana Działyńskich w

Plewiskach, Szkoły Podstawowej nr 11 im. Floriana Marciniaka w Koninie, Szkoły Podstawowej nr 2 w Mosinie, Szkoły Podstawowej nr 46 w Poznaniu, Szkoły Podstawowej nr 57 im. Józefa Kostrzewskiego w Poznaniu, Szkoły Podstawowej w Drożkach, Szkoły Podstawowej z Oddziałami Dwujęzycznymi im. A. i Wł. Niegolewskich w Opalenicy, TEB Edukacja z Leszna, Technikum nr 19 im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Poznaniu, V Liceum Ogólnokształcącego im. Klaudyny Potockiej w Poznaniu, VI Liceum Ogólnokształcącego im. Ignacego Jana Paderewskiego w Poznaniu, XI Liceum Ogólnokształcącego w Poznaniu, XII Liceum Ogólnokształcącego im. M. Skłodowskiej-Curie w Poznaniu, XX LO im. Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego w Poznaniu, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 5 w Poznaniu, Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Siedlikowie, Zespołu Szkół imienia Hipolita Cegielskiego w Chodzieży, Zespołu Szkół nr 1 w Nowym Tomyślu, Zespołu Szkół nr 1 w Pyzdrach, Zespołu Szkół nr 2 w Międzychodzie, Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Gorzowie Wielkopolskim, Zespołu Szkół Salezjańskich w Poznaniu, Zespołu Szkół Samochodowych w Poznaniu, Zespołu Szkół Sióstr Zmartwychwstank, Zespołu Szkół w Mogilnie, Zespołu Szkół z Oddziałami Sportowymi nr 1 w Poznaniu, Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 we Wrześni.

Skład:

Aleksandra Wesołowska

Projekt okładki:

Oliwia Szelaąg

Ilustracje:

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

Magdalena Radomska

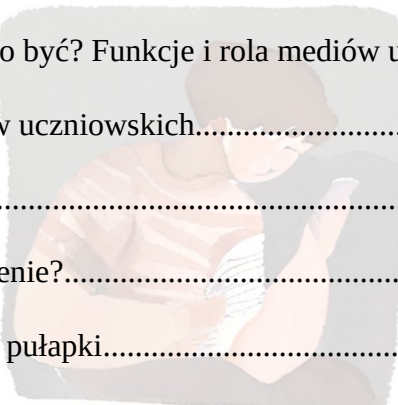
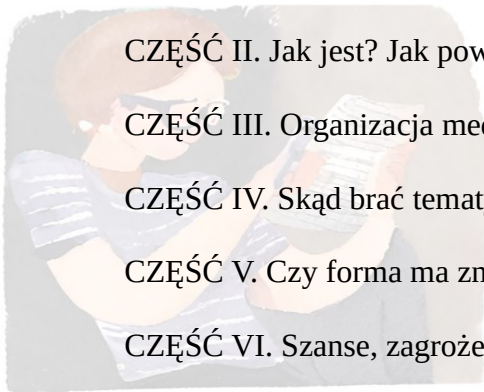
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Oliwia Szelaąg

Spis treści

Szkoła XXI wieku.....	6
CZĘŚĆ I. Po co są media uczniowskie?.....	7
CZĘŚĆ II. Jak jest? Jak powinno być? Funkcje i rola mediów uczniowskich.....	10
CZĘŚĆ III. Organizacja mediów uczniowskich.....	13
CZĘŚĆ IV. Skąd brać tematy?.....	14
CZĘŚĆ V. Czy forma ma znaczenie?.....	18
CZĘŚĆ VI. Szanse, zagrożenia, pułapki.....	21

Szkoła XXI wieku

Publikacja, którą oddajemy w Wasze ręce, jest efektem dyskusji i refleksji podczas

VIII Konferencji „Szkoła XXI wieku. Wyzwania przed nauczycielem i uczniem”. Wydarzenie, organizowane od 2016 r., gromadzi rokrocznie dziesiątki nauczycieli i pedagogów na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu.

W ubiegłych latach debatowaliśmy między innymi nad mową nienawiści, bezpieczeństwem w szkole, edukacją medialną i szkołą w środowisku międzynarodowym. 9 grudnia 2022 r. ponownie spotkaliśmy się na poznańskim Kampusie Morasko, by rozmawiać na temat mediów uczniowskich.

Była to szczególna odsłona naszej konferencji z dwóch powodów. Po pierwsze, w organizację wydarzenia włączyli się naukowcy, naukowczynie, a także studentki i studenci z dwóch wydziałów UAM: Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa oraz Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej. Tym samym dyskusja na temat mediów uczniowskich została wzbogacona o nową perspektywę. Po drugie, po raz pierwszy do udziału w konferencji zaprosiliśmy delegacje uczniowskie, których członkowie i członkinie wzięli udział w przygotowanych specjalnie dla nich warsztatach medialnych.

Nowa formuła konferencji okazała się strzałem w dziesiątkę. Po pierwsze frekwencja okazała się rekordowa – gościliśmy blisko 150 uczestników, reprezentujących placówki edukacyjne z Wielkopolski i okolic. Po drugie – spotkanie wielu różnych środowisk umożliwiło stworzenie tej publikacji. Stanowi ona syntezę ostatniej części konferencji, jaką był szkolny okrągły stół. Wypracowane w zespołach pomysły, jak wzmocnić media szkolne, zostały podczas konferencji zaprezentowane przed audytorium i poddane pod głosowanie zarówno uczniów, jak i nauczycieli.

Na tej podstawie powstały zasady, dobre praktyki i rekomendacje, które mają pomóc młodym adeptom dziennikarstwa w doskonaleniu swojego warsztatu i lepszej organizacji szkolnych gazetek, radiowęzłów, telewizji czy mediów społecznościowych. Mamy nadzieję, że utrwalenie ich w formie tej publikacji to dobry sposób, by kanały komunikacji w szkole działały sprawniej i służyły różnym społecznościom.

Cieszy nas też, że wspólna praca zbliżyła środowisko szkolne i uniwersyteckie, pozwoliła przygotować publikację, która traktuje równie poważnie doświadczenia uczniów, nauczycieli i pracowników akademii. Oby dobrze przysłużyła się wszystkim tym, którzy postanowią z niej skorzystać.

CZEŚĆ I. Po co są media uczniowskie?

Niezależnie od tego, czy już piszesz, czy dopiero planujesz zacząć pisać, warto ustalić sobie swój własny cel. Interesujesz się sportem czy literaturą? A może masz jakąś ciekawą pasję, o której chcesz opowiedzieć innym? Media uczniowskie są świetną płaszczyzną do tego, aby znaleźć temat i formę, w których chcesz tworzyć.

Media uczniowskie mogą informować. O czym? O tym, co uznasz za ważne dla osób związanych z Twoją szkołą. Mogą to być aktualne wydarzenia w Twojej szkole, jak święto patrona czy zmiany planu, ważne dla szkoły daty albo święta lub osiągnięcia uczniów i nauczycieli w konkursach, sporcie oraz nauce. Istotna jest komunikacja między uczniami i nauczycielami. Twoje teksty mogą także służyć promocji szkoły. Nie mylmy tego jednak z reklamą! Pisanie o tym, co dzieje się w Twojej szkole, może okazać się świetną zachętą dla osób, które stoją przed ważnymi życiowymi wyborami. Pisząc i publikując swoje teksty, zaczynasz swoją małą, dziennikarską przygodę. Kto wie, być może media uczniowskie w Twojej szkole okażą się świetnym archiwum do przechowywania Twoich prac? W końcu nigdy nie wiesz, czy w przyszłości, gdy zdecydujesz się zacząć swoją pracę w mediach „na poważnie”, nie przyda ci się doświadczenie z lat szkolnych?

Nie zapomnij, że tworzenie tekstów ma być przede wszystkim dobrą zabawą i rozrywką – zarówno dla Ciebie, jak i Twojego czytelnika. Baw się tekstem, próbuj i rozwijaj się, a z pomocą kilku prostych zasad, na pewno Twoja własna, dziennikarska przygoda okaże się ekscytująca, a świat stanie przed Tobą otworem!

Zasada 1. Kto pisze? Stań się dziennikarzem swojej dziedziny

Ról, które możesz odgrywać jako dziennikarz mediów szkolnych, jest wiele. To oznacza, że każdy, kto ma coś ciekawego do przedstawienia, znajdzie dla siebie miejsce. Jeśli jesteś na bieżąco z najnowszymi wiadomościami, stań się informatorem i przekazuj je! Zmiany planu, szkolne wyjścia do kina czy propozycje wycieczek lub możliwość brania udziału w konkursach to zdecydowanie informacje, które powinny zainteresować dużą liczbę osób w Twojej szkole i dotrzeć do nich. A może jesteś orłem z historii lub matematycznym geniuszem? Zawsze możesz podzielić się swoją wiedzą z tego zakresu! Edukuj, pomagaj innym i sam zdobywaj doświadczenie.

W prawdziwych redakcjach potrzebna jest też osoba, która będzie odpowiedzialna za sprawdzanie tekstów przed ich publikacją. Bycie redaktorem i korektorem to bardzo ważna rola, więc jeśli na języku polskim idzie Ci świetnie i masz lekkie pióro, to miejsce dla Ciebie! Nie zapominaj jednak, że media, to nie tylko prasa – być może Twój radiowy głos będzie idealny, by poprowadzić podcasty czy audycje. Uwielbiasz rysować albo robić zdjęcia i często dostrzegasz to, czego nie widzą inni? Będziesz doskonałym grafikiem albo fotoreporterem. Odkryj coś, co lubisz robić i w czym jesteś dobry, a na pewno znajdziesz miejsce dla siebie!

Zasada 2. Kto czyta i do kogo chcesz dotrzeć? Spróbuj opisać swojego „odbiorcę idealnego”

W zależności od tego, jaką rolę w mediach przyjmujesz, pomyśl, do kogo będziesz kierować swój przekaz. Wydarzenia i sukcesy związane z Twoją szkołą mogą być ciekawe dla osób spoza niej. Opowiadając ciekawie o szkolnym życiu, zainteresujesz swoją szkołą innych i pokażesz, że warto być jej uczniem. Oczywiście materiały, które będziesz tworzyć, trafią też do Twoich kolegów, koleżanek, do grona nauczycielskiego. Dowiedz się, co chcieliby przeczytać, zobaczyć czy czego posłuchać – może są informacje, których im brakuje? Takie, które mogłyby okazać się przydatne w przyszłości, jak chociażby krótkie poradniki związane z danym przedmiotem, pomysły na nowe hobby czy porady, co zrobić i do kogo zgłosić się, aby rozwiązać dany problem. Warto stworzyć sobie w głowie obraz osoby, do której chcemy trafić. Dzięki temu Ty będziesz wiedział, do kogo piszesz, a odbiorca znajdzie interesujące go rzeczy w Twoich materiałach!

Zasada 3. O czym chcesz pisać? Określ zakres tematyczny

Może zadajesz sobie pytanie, na jaki temat powinieneś pisać, skoro możliwości jest tak wiele? Teoretycznie, oczywiście, możesz pisać o wszystkim. Aby określić swój zakres tematyczny, warto na początku wybrać swoją rolę. Wtedy temat pojawi się sam! Dziel się swoimi pasjami. Na pewno dla ludzi, którzy interesują się podobnymi rzeczami, Twoje rady okażą się bezcenne. Najważniejsze zatem w określeniu zakresu tematycznego jest wybranie roli, którą chcesz odegrać w świecie mediów uczniowskich. Pamiętaj, że media uczniowskie nie muszą być tylko o uczniach i szkole. Istotne sprawy lokalnej społeczności, książki, które warto przeczytać, aktywiści działający lokalnie. Każdy temat jest ważny.

SŁOWO

- MA WPLYW NA EMOCJE ODBIORCY
- MA WPLYW NA WIZERUNEK
- MA FUNKCJĘ WARTOŚCIUJĄCĄ

- DYSKRYMINACJA
- STYGMATYZACJA
- STEREOTYPY
- MANIPULACJA
- HEJT
- WYKLUCZENIE
- UPRASZCZANIE

- SZACUNEK
- AKCEPTACJA
- OBIEKTYWIZM
- KULTURA
WYPOWIEDZI

CZĘŚĆ II. Jak jest? Jak powinno być? Funkcje i rola mediów uczniowskich

Otym, jaka współcześnie jest rola mediów uczniowskich, dyskutujemy już nie tylko na szkolnych korytarzach. Temat ten pojawia się także w rozmowach z przyjaciółmi i bliskimi, co potwierdza jego znaczenie. W tej części zastanawiamy się jednak przede wszystkim, jaki jest stan obecny (*Jak jest?*) i poszerzamy naszą analizę o rekomendacje i dobre praktyki na przyszłość (*Jak powinno być?*). Nie chcemy jednak skupić się wyłącznie na krytyce obecnego stanu. W zamian za to próbujemy wskazać wady i zalety, a także formułujemy propozycje dalszego rozwoju wydawnictw szkolnych.

Zasada 1. Rozmawiaj z każdym i wnikliwie wsłuchaj się w jego postulaty

Nauczyciele i uczniowie są zgodni: przyczyną wielu problemów jest niewłaściwa komunikacja. Stąd nasza pierwsza rekomendacja dotyczy stałego podnoszenia swoich kompetencji w komunikacji interpersonalnej. Bądź zatem otwarty/otwarta na głosy krytyczne, a także poszukuj kreatywnych rozwiązań. Tym sposobem przekażesz nie tylko treści ważne dla Twoich odbiorców, ale także angażujące ich do określonych działań. Tworząc media szkolne, stwórz przestrzeń, gdzie z całą redakcją będziecie proponować tematy artykułów. Zachęcaj pozostałe osoby do tego, by recenzowały swoje teksty, sugerując, co warto poprawić. W tym aspekcie postaw na konstruktywną krytykę.

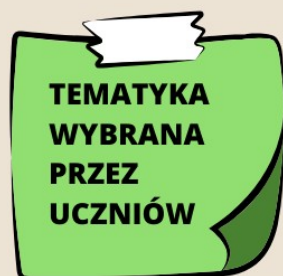
Zasada 2. Broń swojej podmiotowości

Uczniowie i nauczyciele podkreślali też inny, ważny problem: ingerowanie w działalność szkolnych mediów tych, którzy za nie płacą albo je dofinansowują. Tym samym nasza druga rekomendacja dotyczy obrony podmiotowości. Tylko w ten sposób można zapewnić prawa i wolności każdej osoby zaangażowanej w powstanie mediów uczniowskich. Ważne są jasne zasady, mówiące o tym, że ci, którzy finansują media, nie mogą wywierać jakiegokolwiek wpływu na linię redakcyjną czy na zarządzanie redakcją. Zdrowe media uczniowskie rozwijają się w atmosferze powszechnego szacunku, a zaangażowane strony słuchają się nawzajem.

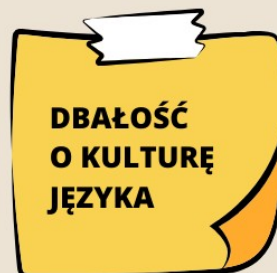
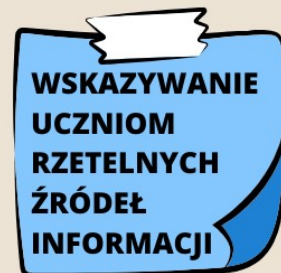
Zasada 3. Doświadczaj dziennikarstwa i ucz się odwagi

Co jest najważniejszym celem prowadzenia mediów uczniowskich? Zdobywanie dziennikarskiego doświadczenia. Dzięki temu cała redakcja może się rozwijać i motywować do dalszego poszerzania horyzontów. Naturalnie motywują nas do tego sukcesy, a także przekonanie, że pracując w mediach, możemy coś zmienić na lepsze. Dzięki pracy w mediach uczniowskich nauczysz się odpowiedzialności, odwagi społecznej, a także sumienności w wykonywaniu swoich obowiązków. Te cechy z pewnością przydadzą Ci się niezależnie od przyszłej kariery zawodowej.

RÓŻNORODNOŚĆ

NAUKA ODPOWIEDZIALNOŚCI
ZA SŁOWO

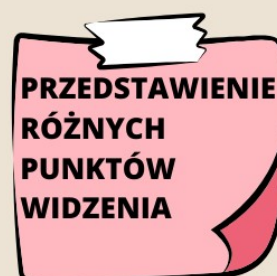
RZETELNOŚĆ DZIENNIKARSKA

- ODDZIELENIE INFORMACJI OD KOMENTARZA
- PRAWDA FAKTÓW - OBIEKTYWIZM
- KOMPETENTNA ZNAJOMOŚĆ TEMATU
- BEZSTRONNOŚĆ
- KRYTYCZNE MYŚLENIE
- SPRAWDZONE ŹRÓDŁA INFORMACJI (MIN. 2)
- ODWAGA

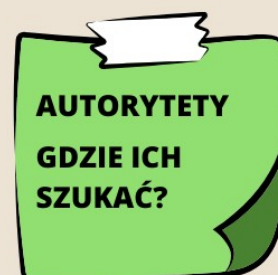

RODO

prawa autorskie

AUTOREFLEKSJA!

↓
STAWANIE SIĘ
CORAZ LEPSZYM

CZĘŚĆ III. Organizacja mediów uczniowskich

Śtoisz przed wyzwaniem, jakim jest organizacja mediów? W takim razie musisz znaleźć odpowiedź na kilka ważnych pytań! Chcesz pisać? To załóż gazetkę! A może słowo pisane nie jest twoją mocną stroną i wolisz mówić? W takim razie niech podcasty lub audycje radiowe staną się twoją siłą.

Wyzwaniami będą na pewno znalezienie finansowania oraz dystrybucja. Musisz również pamiętać, aby koniecznie zaplanować warsztaty dziennikarskie, podczas których zdobędziesz niezbędne umiejętności do przygotowywania materiałów. Jak sobie z tym poradzić? Tutaj znajdziesz odpowiedź.

Zasada 1. Określ swój cel

Prowadzenie mediów szkolnych to świetny sposób na zacieśnianie więzi – szkolnej czy lokalnej. Sprawdź, dla kogo jest ważny temat, który wybrałeś! Czy tylko dla Ciebie i ludzi z twojej szkoły? A może Twoja sąsiadka też byłaby nim zainteresowana? Najistotniejsza jest tutaj waga podejmowanego zagadnienia. Pisz o tym, co jest ważne również dla innych. Dopytuj, rozglądaj się uważnie, a na pewno okaże się, że jako redakcja bawicie się świetnie i jednocześnie pomagacie ludziom. W tym przypadku media szkolne mogą docierać do większej grupy odbiorców, co sprawia, że są istotnym elementem życia lokalnej społeczności!

Zasada 2. Stwórz zespół redakcyjny

Jak zorganizować strukturę wewnątrz redakcji? Na początku wybierz koordynatora, którym niekoniecznie musi być nauczyciel. Taka osoba pełni funkcję kontrolną (nie mylić z cenzurą) i ma za zadanie uczyć odpowiedzialności za słowa. Warto jest wybrać kilku opiekunów mediów w zależności od platformy, na której publikowane będą treści. Jeśli prowadzisz profil Facebook czy Instagram, to znajdź osobę, która rozumie ich funkcjonowanie. Cenne będzie wsparcie udzielone przez polonistów. Natomiast ty, jako uczeń, możesz się sprawdzić w roli redaktora. Kiedy lepiej się poznacie, wyłonicie spośród siebie naczelnego oraz jego zastępcę. To sprawi, że podzielicie się odpowiedzialnością za publikacje i funkcjonowanie danego medium.

Pomoc w redagowaniu materiałów znajdziesz u dyrekcji, rady rodziców, grona pedagogicznego czy zaprzyjaźnionych stowarzyszeń, które współpracującą ze szkołą, do której chodzisz.

Zasada 3. Idź po pomoc do rady rodziców

Masz kilka możliwości, jeśli chodzi o zdobywanie środków na działanie mediów szkolnych. W pierwszej kolejności zwróć się do rady rodziców, która funkcjonuje w Twojej szkole. Jeśli okaże się, że nie może Cię wesprzeć, spróbuj poszukać pomocy w jednostce samorządu lokalnego. Możesz również poprosić o pomoc Ministerstwo Kultury, składając odpowiednie wnioski o wsparcie finansowe. A może rozwiązaniem będzie złożenie wniosku o wsparcie z grantu unijnego? To świetny sposób, by zdobyć pieniądze na prowadzenie i rozwijanie szkolnego medium. Rozeznaj się, czy w Twojej okolicy funkcjonują jakieś stowarzyszenia lub fundacje. Je też warto zapytać o wsparcie.

Zasada 4. Szukaj różnych rozwiązań

Gazetka papierowa? A może wydanie elektroniczne regularnie ukazujące się na stronie internetowej szkoły? Jeśli posiadasz odpowiedni sprzęt, to tworzenie podcastów również jest dobrym pomysłem! Brakuje funduszy na pokrycie wydatków związanych z dystrybucją gazetki lub wyposażeniem studia radiowego? Zastanów się nad prowadzeniem strony w obrębie Facebooka, Instagrama czy nawet wideobloga w serwisie YouTube. Pozwoli to na rozwój Twoich umiejętności – nauczysz się przygotowywać różnorodne materiały do sieci.

Zasada 5. Organizuj warsztaty dziennikarskie

Zanim opublikujesz swój pierwszy materiał, zadbaj o wcześniejsze przygotowanie merytoryczne. Udaj się do nauczyciela języka polskiego, aby udzielił ci rad w zakresie poprawnego przygotowania tekstu dziennikarskiego. A może warto zwrócić się z prośbą o przeprowadzenie szkolenia do redakcji prasowych, radiowych czy telewizyjnych? Twoja szkoła może również postarać się o uzyskanie patronatu uczelni wyższej. Razem ze swoimi koleżankami i kolegami z klasy ustal interesujący was temat i przedstaw go nauczycielowi. Łatwiej zorganizować warsztaty, gdy określony będzie ich zakres.

CZEŚĆ IV. Skąd brać tematy?

Przed oczami biały ekran edytora tekstu i pustka w głowie – to nawracający problem

każdego redaktora. Nie wszystkie tygodnie szkolnego życia obfitują w długie listy ciekawych wydarzeń. Coroczne opisywanie podobnych akademii ku czci patrona szkoły to zaś prawdziwa mordęga. To, że stanęła nowa ławka na szkolnym korytarzu, też wydaje się banalne, a może być początkiem świetnej historii! Jak więc znaleźć tematy, które są ciekawe, ważne i wzbudzające zainteresowanie naszych odbiorców?

Zasada 1. Zrób kalendarz szkolnych wydarzeń na cały semestr

Poproś o pomoc nauczycieli albo kogoś z sekretariatu. Cykliczne wydarzenia, takie jak akademie czy matury, bywają mało fascynujące. Podstawowym zadaniem mediów jest jednak informowanie – uwzględnienie ich w naszych publikacjach to dziennikarski obowiązek. Krótka notka wystarczy, ale może być też wstępem do fascynującej historii. Czy patron, którego upamiętniamy, miał w swoim życiu ciekawy epizod, o którym warto nakręcić wywiad z ekspertem? Początek majowego sezonu egzaminów to świetny pretekst do debaty na temat zmian w maturach, jakich życzyliby sobie uczniowie. Warto więc działać i systematycznie, i kreatywnie.

Zasada 2. Nie musisz pisać o wszystkim. Byle ciekawie i blisko ludzi!

Jesteś w szkole codziennie i wydaje się, że wiesz o niej wszystko? Nic bardziej mylnego! Zapytaj starszych nauczycieli o ciekawe wydarzenia, które pamiętają z historii szkoły. Przeszukaj szkolne archiwa – czasami praca dziennikarza to zajęcie dla detektywa. Poszukaj tematów, które dla społeczności szkoły są istotne. Dojazdy autobusem są uporczywe i należy zmienić ich rozkład? Coś z obiadami na szkolnej stołówce jest wciąż nie tak? Coraz więcej osób potrzebuje wsparcia psychologicznego? Zawód, którego się podejmujesz, to odpowiedzialne zadanie – nie tylko szukasz ważnych tematów, ale też to, co napiszesz, może stać się ważne dla ludzi.

Zasada 3. Pokaż prawdziwego człowieka

Spędzamy ze sobą mnóstwo czasu, ale często niewiele o sobie wiemy. A przecież zarówno uczniowie, jak i nauczyciele mają do opowiedzenia fascynujące historie! Odnoszą sukcesy i realizują się w wielu dziedzinach: w sztuce, pracy, sporcie. Czasem mają nietypowe hobby, należą do ciekawych subkultur. Wywiad albo krótki reportaż może sprawić, że więcej osób dowie się o ukrytych szkolnych talentach. Musisz być jednak odpowiedzialny – nie każdy odczuwa potrzebę dzielenia się swoimi historiami. Jeśli nie masz na takie poszukiwania zgody bohaterów, uszanuj to!

Zasada 4. Internet nie ma końca. Szukaj tu źródeł i inspiracji

Każdy z nas ma czasami poczucie, że trafił na koniec internetu. Spędzamy w nim kilka godzin dziennie. Zamiast tracić czas na drugą godzinę z TikTokiem, warto poszukać w nim inspiracji dla własnych ciekawych inicjatyw. Bawi Cię seria filmów ze śmiesznymi czworonogami? Zaproponuj społeczności szkolnej pochwalenie się swoimi pupilami w Dniu Kota. Nie chodzi o powielanie banałów, ale budowanie społeczności wokół szkolnych mediów. Uśmiech i pozytywne emocje budują dobrą atmosferę w szkole. Warto o tym pamiętać, gdy zastanawiamy się, jaką rolę mają pełnić uczniowskie media.

Zasada 5. Nie bój się podejmować trudne tematy

Łatwiej powiedzieć niż zrobić? Masz rację – to nie jest proste, gdy w szkole pojawia się sytuacja konfliktowa lub temat nie jest przyjemny dla części szkolnej społeczności. Najważniejsze w takich sytuacjach to szczerłość i otwartość. Poproś o radę opiekunów szkolnej telewizji, w jaki sposób przedstawić temat, aby zrobić to rzetelnie, ale nikogo nie urazić. Daj głos obu stronom konfliktu. Stwórz apel, który jasno przedstawi postulaty uczniów – jesteście pełnoprawnymi uczestnikami dyskusji na temat tego, co dzieje się w szkole. Zorganizujcie debatę, podczas której każdy będzie mógł się wypowiedzieć. Media powinny dawać możliwość pomagania tym, którzy takiej pomocy potrzebują. Należy to jednak robić w zgodzie z dobrymi obyczajami, profesjonalnie i umiejętnie.

Zasada 6. Angażuj czytelników, słuchaczy i widzów

Pisanie, kręcenie filmów, nagrywanie podcastów, robienie zdjęć – to trudna i czasochłonna praca. A gdyby tak zaangażować w nią swoich kolegów i koleżanki? Może opublikowanie swoich zdjęć, tekstów czy wzięcie przez nich udziału w ankiecie będzie okazją do zdobycia popularności i dobrej zabawy? Spróbuj zorganizować konkursy, w których uczniowie sami przygotowują ciekawe materiały. Zaproponuj temat i uruchom uczniowską kreatywność. Wejdź we współpracę z kołami zainteresowań, których członkowie będą mogli opowiedzieć o swoich projektach. Utwórz rubrykę, w której czytelnicy, słuchacze i widzowie będą mieli możliwość zgłoszenia problemu ważnego dla życia szkoły, np. zużytych sprzętów czy potrzeby dyskusji na lekcjach wychowawczych o instagramowym hejcie.

WARSZTAT

OBSERWACJE

- NOWOCZESNOŚĆ
- OSOBOWOŚĆ
- POPRAWNOŚĆ WYMOWY/MOWY
- PROFESJONALIZM
- PRZYGOTOWANIE (TEORIA + PRAKTYKA)
- SZKOLENIA TEMATYCZNE (DLA UCZNIÓW I NAUCZYCIELI, OPIEKUNÓW)
- SPRZĘT (PRZYGOTOWANIE MATERIAŁU DO EMISJI)
- CZAS
- ŚRODKI (FINANSOWE, MOTYWATORY)
- CELE

**RADOŚĆ!
PRZYJEMNOŚĆ**

**INSPIRACJA
GRUPĄ
ZIELONĄ**

CZAS!

JĘZYK

MODEROWANIE

- KOMUNIKATYWNY (PROSTY -> KONKRETNY)
- OFICJALNY, DOSTOSOWANY DO MEDIUM
- POLSZCZYŻNA (POPRAWNA)
- DYKCJA, INTONACJA
- ZWIĘZŁOŚĆ
- DOSTOSOWANIE DO ODBIORCY
- ATRAKCYJNOŚĆ
- ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA SŁOWA!
- KONTROLA, A NIE CENZURA

DOSTOSOWANY

KOMUNIKATYWNOŚĆ

**ODPOWIEDZIALNOŚĆ
ZA SŁOWA!**

CZĘŚĆ V. Czy forma ma znaczenie?

Dopóki tekst spełnia swoje zadanie – wciąga, wyjaśnia, inspiruje – rzadko zastanawiamy się nad jego formą. Dopiero w momencie, gdy potkniemy się o frazę „paremiologiczne inklinacje bibliofila” albo rozłoży nas na łopatki „materiał wyekscerpowany z zasobów leksykograficznych”, forma zaczyna mieć znaczenie (bo nie ma znaczenia chwilowo nie poza formą). Wyhamowują nas czasem sieciowe zapowiedzi łowców kliknięć: „Nie uwierzysz, że to możliwe. Mamy nagranie” albo „Śpi na książce i wszystko umie. Wystarczy znać ten trik”. Zatrzymujemy się więc w tekście z różnych powodów: bo nie rozumiemy, bo nie chcemy być manipulowani, bo dostrzegliśmy jakieś nadużycie. Można zaryzykować twierdzenie, że zwracamy uwagę na formę, język, styl, gdy pojawia się problem. Co zatem zrobić, żeby problemów uniknąć?

Zasada 1. Wyobraź sobie konkretnego odbiorcę

Szacunek wobec odbiorcy to sprawa najważniejsza – i bardzo abstrakcyjna. Zawsze jednak mówisz albo piszesz do kogoś i dla kogoś, choć najczęściej jest to spora grupa. W tłumie dość łatwo zgubić pojedynczego odbiorcę. Gdy już zdecydujesz, o czym i po co piszesz (informujesz, przypominasz, zapraszasz, wyjaśniasz, ostrzegasz), wyobraź sobie kogoś, kto jest dla Ciebie ważny, z czym zdaniem się liczysz i kto mógłby być pierwszym odbiorcą Twojego tekstu. Czy zrozumie? Co powie? Co doradzi? Dzięki takiemu zabiegowi łatwiej odnajdziesz w swoim tekście słowa wątpliwe, miejsca niesprawdzone, myśli ułożone w zbytnim pośpiechu.

Zasada 2. Pisz jasno

Pamiętaj, że Twój odbiorca ma prawo zrozumieć to, co piszesz – czasem tak głęboko wgrzamy się jakiś temat, że zaczynamy zaciemniać obraz i nawet tego nie dostrzegamy. Jeśli używasz jakiegoś terminu albo Twój rozmówca posłuży się specjalistycznym sformułowaniem, wyjaśnij lub poproś o wyjaśnienie. Dziennikarz to czasem także tłumacz, a więc szukaj słów, wyrażeń, miejsc w tekście, które mogą sprawić kłopot, skracaj wielokrotnie złożone zdania i wybieraj raczej stronę czynną niż bierną (zdanie „Uczniowie sadzili las” jest przecież o wiele prostsze niż „Las był sadzony przez uczniów”). Jasnemu mówieniu/pisaniu sprzyja też

przemyślany plan – a więc zanim napiszesz pierwsze słowo, warto się zastanowić, co będzie w kolejnym (i następnym) akapicie.

Zasada 3. Masz prawo do własnego zdania

Mimo że obiektywizm dziennikarski to jedna z najcenniejszych wartości, warto pamiętać, że dziennikarze mają poglądy i siłują się na argumenty. Gdy więc chcesz stworzyć tekst, w którym będziesz oceniać – nie bój się tego! Ważne jednak, by – po pierwsze – odbiorcy wiedzieli, że to komentarz. Stwórzcie w redakcji system oznaczania Waszych tekstów (np. informacja, komentarz, reportaż, felieton itd.). Po drugie, Twój głos musi być starannie i wielostronnie uargumentowany. Nie przytaczaj tylko argumentów, które Ci sprzyjają – pokłóć się ze sobą, pokaż, co myślą Twoi oponenti, odnoś się do faktów i opinii, a nie do ludzi. Zyskasz szacunek i będziesz miał prawo do oceny.

Zasada 4. Nie wykluczaj

Twoje słowo ma moc – możesz zwrócić uwagę na czyjąś krzywdę albo przypomnieć o ważnej postaci w historii szkoły. Pamiętaj, że od kiedy opublikujesz pierwsze zdanie, bierzesz za nie odpowiedzialność. Nawet gdy nie zgadzasz się z kimś, nie akceptujesz jego zachowania, pisz bez etykietowania (a więc omijaj określenia typu „kibole”, „paniusie”), staraj się nie dzielić świata na „my” i „oni”, jeśli to możliwe, odnoś się do konkretnego człowieka, nie do grupy czy masy. Gdy myślimy o zbiorowości, łatwiej o uogólnienia, o stereotypy, łatwiej uprościć problem. Gdy spojrzysz na pojedynczego człowieka (jeden starszy pan, nasz sąsiad, a nie wszyscy „starzy ludzie”; Ukrainka pracująca w pobliskim sklepie, a nie „uchodźcy z Ukrainy”), unikniesz niektórych niebezpieczeństw, łatwiej będzie pojąć złożoność problemu.

Zasada 5. Nie zastawiaj pułapek

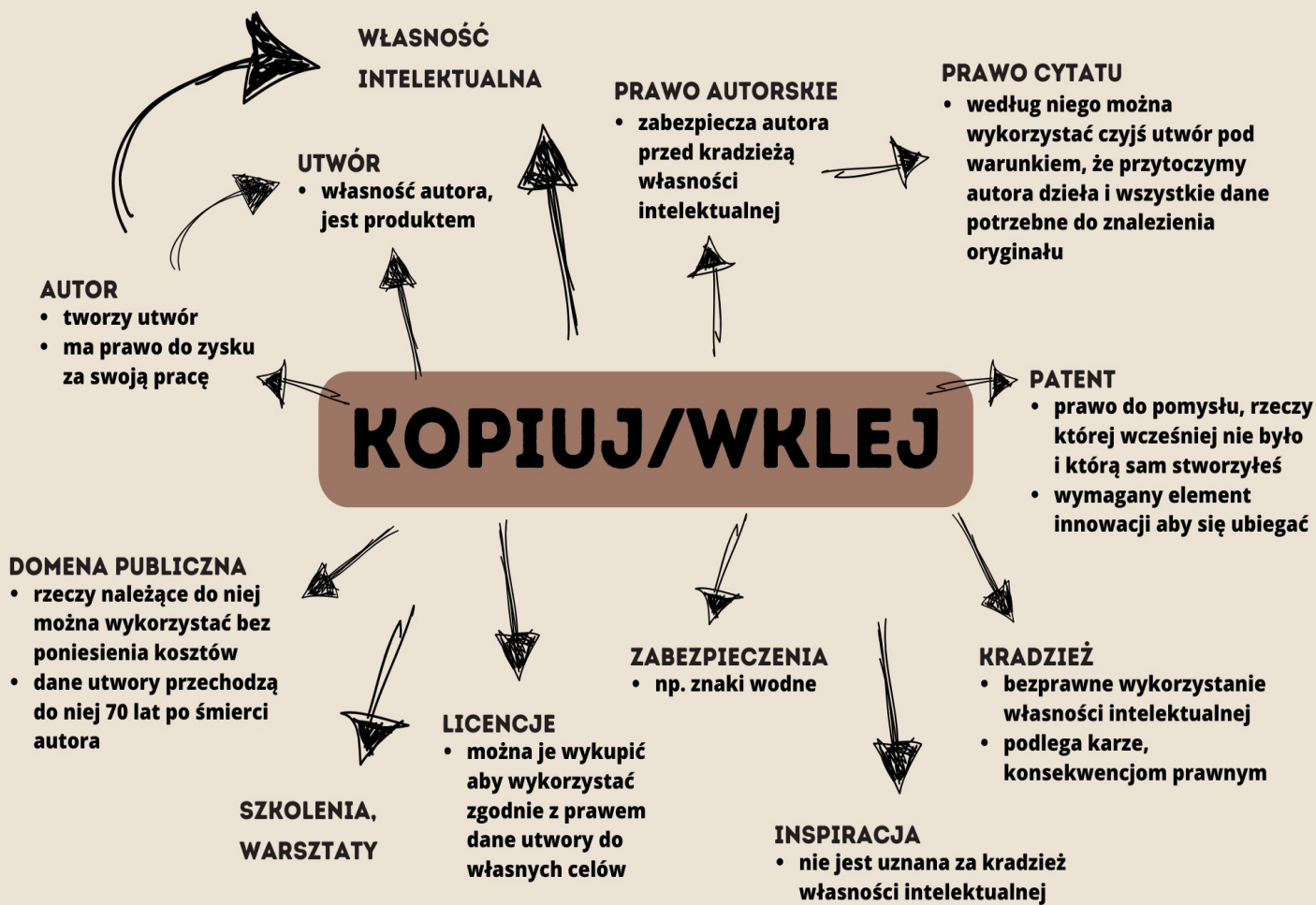
Miejscami strategicznymi w tekstach dziennikarskich są tytuły, lidy, zapowiedzi – strategicznymi, bo widocznymi jako pierwsze, pozostającymi na najważniejszym planie. Są jak opakowanie dla tekstu. Pojawia się pokusa, by zwrócić uwagę odbiorcy, przyciągnąć go intrygującym sformułowaniem. Udana metafora, porównanie, aluzja to nie lada sztuka – warto wypisywać sobie ulubione (udane i nieudane) przykłady tytułów z przeróżnych mediów, by zyskać i duży zbiór, i sporą biegłość w ocenianiu. Jednak nie daj się porwać łatwym rozwiązaniom: gdy

obiecasz, że Twój materiał będzie rozwiązywał większość problemów ludzkości albo zapowiesz przełomowy wywiad z superbohaterem, pamiętaj, że musisz dotrzymać słowa. Gdy Twój odbiorca raz poczuje się rozczarowany albo oszukany, nie wróci. Pomyśl, jak reagujesz na clickbait w sieci – rozpoznasz go bez trudu, raczej później unikasz albo obśmiewasz.

Zasada 6. Sprawdź (i jeszcze raz)

„Koniec, nie ma czasu, puszczone” – najczęściej pośpiech sprawia, że ostatnie „sprawdzam” nie pada. Spróbujmy w redakcji podzielić się zadaniami i oddać dopiero co stworzone teksty w ręce tych, którzy mają świeższe spojrzenie. Sprawdzajmy nazwy własne (to przecież często teksty o ludziach, za których jesteśmy odpowiedzialni, ich imiona i nazwiska są ważne), daty, liczby, sprawdzajmy słowa podejrzane o jakąś nietypowość, budzące najmniejsze podejrzenia. W redakcji miejmy pod ręką najważniejsze słowniki (ortograficzny, poprawnej polszczyzny, języka polskiego, wyrazów obcych), nie bójmy się też zadawać pytań tym, którzy o języku wiedzą więcej niż my. A jak już uważamy, że wszystko sprawdziliśmy – dajmy tekst do komuś do sprawdzenia jeszcze raz.

CZEŚĆ VI. Szanse, zagrożenia, pułapki

Media uczniowskie powinny tworzyć dwie strony. Ważni są i autorzy, i odbiorcy przekazu. Młody twórca będzie miał szansę wyselekcjonować, opracować i przekazać informację, będzie miał także wpływ na sposób przekazu. Odbiorca natomiast może tę informację przyjąć, skomentować, ocenić, przekazać dalej. W obu przypadkach możemy mówić o zaangażowaniu, przyswajaniu wiedzy i obyciu w nowej sytuacji. Ten medal ma drugą stronę: poznanie ciekawych ludzi, sprawdzenie się w nowej sytuacji. Są także pułapki związane z manipulacją, brakiem zaufania czy hejtem. Jak zrównoważyć takie sytuacje? Czy przydatnym rozwiązaniem będzie ocena ryzyka?

Zasada 1. Jako redakcja stwórzcie ramy współpracy

Początek to spotkanie uczniów i nauczycieli oraz ustalenie zasad współpracy. Warto mówić o sprawach podstawowych, nawet gdy wydają się oczywiste: o szacunku, tolerancji i zaufaniu. Ustalcie strukturę i zakres działań osób zaangażowanych w redakcję. Przemyślcie, jak podzielić zdania w zespole. Odwołajcie się do swoich mocnych stron. Podczas sytuacji spornej zawsze rozmawiajcie. Przemyślcie, czy będzie wówczas potrzebny mediator? Kim będzie ta osoba – uczniem, nauczycielem? Trudne tematy potrzebują czasu, przestrzeni i uważności. Zaplanujcie regularne spotkania (również online) na omówienie ważnych kwestii. Przemyślcie stworzenie i spisanie kontraktu współpracy.

Zasada 2. Pamiętaj, wolność słowa to przywilej i odpowiedzialność

Gdy tworzysz materiał do mediów, decydujesz również o tym, o czym będzie myślał odbiorca. Zadbaj o rzetelny przekaz informacji, tak aby czytelnik czy widz miał szansę sam zdecydować, co myśli na dany temat. Jako dziennikarz masz moc, wiesz dobrze, że każda opinia ma swoich zwolenników i przeciwników. Bądź otwarty na odmienne zdania, szczególnie na te, które pojawiają się w komentarzach internetowych. Komentarze mogą być doskonałym źródłem nowych tematów. Pamiętaj również, że w internecie nic nie ginie i informacja raz podana do publicznej wiadomości może zacząć żyć własnym życiem. Przed publikacją omów temat

z zespołem redakcyjnym i nauczycielem, który opiekuje się mediami uczniowskimi w szkole. Ustalcie schemat postępowania dla reakcji pozytywnych i negatywnych.

Zasada 3. Dobrze, że są błędy

Wiele sytuacji związanych z tworzeniem mediów będzie dla Was jako dla zespołu nowych, nieznanych lub trudnych. Niektóre sprawy mogą pójść niezgodnie z planem, nawet jeśli wszystko idealnie opracujecie i sprawdzicie. W sytuacjach takich jak awaria sprzętu, przeoczone literówki czy brak funduszy szukajcie wspólnych rozwiązań. Pamiętajcie, że możecie zwrócić się o pomoc do opiekuna, rady rodziców, samorządu uczniowskiego, dyrektora szkoły. Rozważcie wsparcie eksperta spoza redakcji. Być może warsztaty z polonistą lub wizyta studyjna w innej szkole będzie podpowiedzią, jak rozwiązać sytuację problemową. Jeśli błąd się pojawił i wiedzą o nim inni, nie zamiatajcie go pod dywan. Taki błąd powinno się omówić i/lub zaproponować sposób rozwiązania, zadośćuczynienia.

Zasada 4. Warto pamiętać

Zawsze miejcie na uwadze zagrożenia, jakie niosą za sobą media; począwszy od fake newsów przez bańkę informacyjną, po ograniczenie wolności wypowiedzi. Wiele osób będzie walczyło o „lajki”, dodając komentarze pozytywne i negatywne. Warto zwrócić uwagę na młodszych odbiorców, którzy przez nieograniczony dostęp do mediów np. społecznościowych poszukują tam złudnego poczucia bezpieczeństwa, które może prowadzić ich do samotności. Jesteście dziennikarzami, więc jesteście odpowiedzialni za wszystko, co opublikujecie.

JAK ZNALEŹĆ PRAWDĘ?

ZAGROŻENIA (WOBEC INFORMACJI):

- kłamstwo
- fałszywe oskarżenia
- wyrwanie z kontekstu

reakcja

idziemy rozmawiać

- do osoby oskarżonej
- do niezależnych świadków

- fake newsy
- niedomówienia
- nieporozumienia
- milczenie

CZEKAMY NA OFICJALNE, SPRAWDZONE INFORMACJE:

- osoby eksperckie

ZDJĘCIA (FAKE NEWSY) - SIEJĄ PANIKĘ

reakcja

wyszukiwanie obrazem

ARTYKUŁ

- osoby eksperckie - tłumaczymy trudne słowa (można ich zapytać)

- CZUJNOŚĆ
- DOCIEKLIWOŚĆ
- UWAGA
- SCEPTYCYZM
- BEZSTRONNOŚĆ
- OBIEKTYWIZM

ŹRÓDŁA INFORMACJI:

- internet
- telewizja
- radio
- ludzie
- plakaty/banery
- przekaz ustny
- książki

weryfikacja

inne źródło, relacja bezpośrednich świadków, jak najwięcej punktów widzenia, służby (przez internet też)

CLICKBAIT:

tytuły wywołują emocje - ludzie zakładają rzeczy po tytule

manipulacja - NIE

perswazja - TAK

- nie może krzywdzić
- odniesienie do emocji - utożsamiamy się (jako odbiorcy, odbiorczynie)
- dopóki to prawda to jest ok

JAK ZADAJEMY PYTANIA:

- przedstawiamy się + skąd jesteśmy
- szczegółowe pytania
- podajemy opinię + co sądzisz i dłaczego
- osoba omija temat albo dygresja - naprowadzenie na temat
- bycie czujnym

**PRAWDA JEST TAM,
GDZIE JEST PRAWDA,
A NIEKONIECZNIE POŚRODKU.**

Publikacja, którą oddajemy w Wasze ręce, jest efektem dyskusji i refleksji podczas VIII Konferencji „Szkoła XXI wieku. Wyzwania przed nauczycielem i uczniem”. Wydarzenie organizowane od 2016 r., gromadzi rokrocznie dziesiątki nauczycieli i pedagogów na Wydziale Nauk Politycznych i Dziennikarstwa Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. (...) Była to szczególna odłona naszej konferencji z dwóch powodów. Po pierwsze, w organizację wydarzenia włączyli się naukowcy, naukowczynie, a także studentki i studenci z dwóch wydziałów UAM: Wydziału Nauk Politycznych i Dziennikarstwa oraz Wydziału Filologii Polskiej i Klasycznej. (...)

Nowa formuła konferencji okazała się „strzałem w dziesiątkę”. Po pierwsze frekwencja okazała się rekordowa – gościliśmy blisko 150 uczestników i uczestniczek, reprezentujących placówki edukacyjne z Wielkopolski i okolic. Po drugie – spotkanie wielu różnych środowisk umożliwiło stworzenie tej publikacji. Stanowi ona syntezę ostatniej części konferencji, jaką był szkolny okrągły stół. Wypracowane w zespołach pomysły, jak wzmocnić media szkolne, zostały podczas konferencji zaprezentowane przed audytorium i poddane pod głosowanie zarówno uczniów, jak i nauczycieli. Na tej podstawie powstały zasady, dobre praktyki i rekomendacje, które mają pomóc młodym adeptom dziennikarstwa w doskonaleniu swojego warsztatu i lepszej organizacji szkolnych gazetek, radiowęzłów, telewizji czy mediów społecznościowych. Mamy nadzieję, że utrwalenie ich w formie tej publikacji to dobry sposób, by kanały komunikacji w szkole działały sprawniej i służyły różnym społecznościom.

Wydział Filologii
Polskiej i Klasycznej
UAM w Poznaniu

ODN

Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli
w Poznaniu

UAM

Wydział Nauk Politycznych
i Dziennikarstwa

Uniwersytet Jutra II – zintegrowany program rozwoju Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu POWR.03.05.00-00-Z303/18 to projekt mający na celu unowocześnienie oferty edukacyjnej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i dostosowanie jej do wymogów rynku pracy, znowelizowanej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, a także umożliwienie prowadzenia zajęć zgodnie z najnowszymi osiągnięciami naukowymi.

Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita
Polska

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

